ROK BÁSNÍKŮV



…ORNÉ VYDÁNÍ
…SNICKÝCH SPISŮ
JAROSLAVA VRCHLICKÉHO



ROK BÁSNÍKŮV.

BÁSNĚ

JAROSLAVA VRCHLICKÉHO.

(1899.)

V PRAZE
— NÁKLADEM J. OTTY. —

PSÁNO OD 1. LEDNA DO 31. PROSINCE 189[illegible].



TISKEM UNIE V PRAZE.

F. X. SVOBODOVI

V PŘATELSTVÍ UPŘÍMNÉM

J. V.

PROLOG.

Doznívání.

Poslední akcenty, kadence
pomalu splývají zvolna,
samy se splítají do věnce,
nota jich tiše jest bolná.

Není to sžíravý smutek víc,
je to jen resignace,
je to jen poklidně mužná líc,
přehled jen hotové práce.

Nanejvýš hluboký vzdech to jest,
jiné, co lepší být mělo,
celkem to v tváři věčných hvězd
poctivé, zbrázděné čelo.

Poslední akcenty, kadence!
Tklivého cos v nich se loučí,
vyznívá, doznívá přetence,
jiskry jak v hasnoucí louči.

To snad se v ohni bolesti mé
taví mé Psychy křídla,
by splynula v poklid, jejž tušíme,
kams do věčnosti zřídla!

I.

S POČASY.

Kraj v sněhu.

Nad sněžnou pláň, jež plna chladného jasu,
se dojat divnou něhou chýlím,
jak bych se skláněl vzpomínkou zašlých časů
ku drahým hlavám, stářím bílým.

Po sněžné pláni zimního slunce záře
se míhá a stkvěje, těká a skáče,
tak jakoby nad moře bez břehu, v páře
to zbloudilé těkalo ptáče.

A oko mé těká po tom bílém poli,
hlas škrcen slzami v hrdle vázne . . .
V tom jasu mrazivém srdce tak bolí
jako ty pláně kol prázdné, ach prázdné!

Kosatce.

Ve vlhké nivě přesladce
se usmívaly kosatce,
jakby v ně ryzí zlato
se slunce bylo sváto.

Roj žlutých motýlů jak v spěch
by v letu utkvěl na stvolech,
se velké chvěly květy
nad vodou rozesety.

To zlato plné odstínů
se ukláněla v hlubinu,
kde se zrcadlem vodním
tůň tmavá spala pod ním.

Já zřel jich zdvih, já zřel jich sklon,
tu zlatý jas, tam tmavší tón,
to vše se v slunci stkvělo
a pohádkově chvělo.

A v zlatých květů odrazu
kout vlhký roven obrazu
s obloukem mostu splýval,
jak z rámu ven se díval . . .

Západy.

I.

Hořící západ z purpuru ohně v žíhavý oranž se tavil
na mostě — vlaky hřímaly pod ním — večer jsem zamyšlen stál,
v kotouči jisker oblak tu kouře v planoucí nach nebe ztmavil,
příšeře roven černavý oblak naproti západu stál.

V záplavu ohně do tříště stínů gotické věže se tiskly,
poslední pablesk ve chmurných oknech mroucími jiskrami hrál,
naposled barvy v kytici fial orgií divoce blýskly,
rázem než zhasly, v tom Noc již táhla přes všecko vlečku svou dál.

Kolín 13. VI. 99.

II

Taková vlhká neděle
po bouři dozněné a s mračen cáry v zenitu
a s ptáky pějícími vesele
a se zrcadly vod, v nichž tříšť plá blankytu!
Taková vlhká letní neděle,
co v ní je poesie!
ve trávě, ve stromech, v oblacích nesměle
cos — ty to cítíš — žije!

Ať v bezu vonného plničkých girlandách,
ať v čilimníku kypících kaskádách,
ať v bronzu dubovin, jež s břízou zápasí,
co zakleto tam před časy
sterými ohlasy
u spiral cest a basenů
dýchá.

A v hloubi Praha odpočívá tichá,
v té změti historie s přírodou
cos netušenou lahodou
se míchá . . .

V Chotkových sadech, 25. VI. 99.

———

III.

Tříšť mraků jako plachty potrhané
se nebes oceanem nesla dál,
svit zlatý v nivě smaragdové hrál,
v houšť větví byly žhavé jiskry vtkané.

A kmeny čněly obrovské jak sloupy,
tak zlaté u korun a ztmělé výš,
a všady byla samota a tiš,
jak v dóm když z večera se vstoupí.

Jen vteřina a stíny všecko skryjí
a smutek padne v hvozdy s čela skal;
nuž rychle, oko, noř se v hloub i dál,
než zhasne, v nebeskou tu ferii.

Máť nebe stejně jako duše lidská
svých illusí též chvilku — shasnou v ráz,
a za dne budou táž nebesa zas
jak život prázdná, hrozně prosaická . . .

IV.

Dnes bez vší slávy, bez červánků ohňostrojů
se zmdlené slunce ku obzoru zvolna chýlí,
jak poutník vysílený v konec muk a bojů,
když v tmavý příkop klesá v husté býlí.

Král, který s trůnu svého stoupá bez purpuru,
jenž dříve vínek paprsků sňal s hlavy,
se plno resignace vzdává v těžkou chmuru,
již táhne s sebou večer tmavý.

Zřím za ním, zvolna bez vší glorioly mizí,
dnes nikdo žasupln se neohlédne k němu —
Tak zemřít nevšimnut, však srdce míti ryzí,
po práce plném dnu chtěl s bohem dát bych všemu!

V.

Jen mlha do dálky nad pasekou se válí,
les jako sedrán stojí zasmušen,
z mhly turban fantastický mají skály,
svit poslední z nich dohořívá z dáli
a hasne mlhou uškrcen.

Pod listí sychravé paseky zasmušilé
se krčí plaše k zemi koroptev;
jak styděly by se špinavě bílé
ční kopretiny zbylé
kol z nízkých porostlin, kde listí rudne v krev.

Jdeš domů zamyšlen. Zrak za sluncem se nese,
jen rudý pruh, kde uhaslo,
pár jisker mroucích, jako rozstříknutých v lese,
po ocúnu a vřese,
z kštic slunce by se bylo setřáslo! . . .

VI.

Co nejdřív báječné to panorama lesů
se změní v pestrou scenu pražských kaváren,
a sosny čnící z mlh a z boků příkrých tesů
nám mají nahradit komíny továren.

Zde bude vládnout klid. Na rosy pažit
třpytný
si sedne tichá Noc, zvěř bude klidně spát.
Co u nás výdělku ten Moloch nenasytný
stem kladiv bude hřmít v sny naše napořád.

Večer po bouři.

Večerem vlahým po silné bouři
obilnou mezí jsem šel,
zřel, jak se z lesů přede mnou kouří,
co kraj se v západu skvěl.

Kterak jsem kráčel, zvolna jsem cítil,
v dálku co zrak se pnul,
dávný jak žal můj v spár srdce chytil,
v hlubině znovu se hnul.

K němu jsem pravil: »Příšerný hoste
zbývá cos ještě tam rvát?
Pod spárem tvým což znova tam roste,
co rveš, jsem Prometheus snad?

Dost jsi již hlodal, potřeba klidu
srdcem mým bouří jak zvon,
poznal jsem každou života bídu,
každý vzlyk, kletbu i ston.

Ztratil jsem všecko, jenom ne víru,
dobře že vítězná jest,
silný tím jedině žít mohu v míru
bludištěm lidských všech cest.

Ztratil jsem všecko, jenom ne tužbu,
zladěn v klid pro věčnost zrát,
zdeptal svou pýchu, chtíčů všech službu
cítím již vrcholků chlad.

Proto již dosti, hni se, zlý hoste,
opusť mé srdce, jest čas,
srdce to tiché, věřící, prosté
ku žatvě dozrálý klas...«

Co tak jsem mluvil k bolesti svojí,
tu, tiše jak v struny by sáh',
jsem cítil mizet ji — V kouře snad roji
nad lesy stín její táh'?...

Nový den.

Vstává tiše z klína mraku
plný jasu nový den,
děcka průhlednému zraku
podoben.

U okna zřím, jak se nítí
modravými nad lesy,
jak se zvedá a jak svítí
nebesy.

Každý strom ční k nebi tiše
květ je porosen a čist —
Den se sklání k zemi s výše
jako list,

Který posud neotevřen,
čísti jej — mám skoro strach,
Kdož ví, v jakých budu sevřen
brzy tmách?

Den je posud bez poskvrny
prodchnut vůní lahodnou,
kdož ví, jaké v hruď se trny
zabodnou?

Svatá chvíle! Celé žití
svítí z tvojí hlubiny,
vděk tvůj lze jen z očí píti
neviny!

Přišla jeseň.

Jak ze strnisek dnes to fičí!
To přišlo přes noc obratem.
Jak jdu, na kmenu podťatém
zřím Jeseň sedět, tvář si líčí.

Dav havranů nad parkem křičí,
plá ocún nivy brokátem,
na mezích v listí navátém
schne žebříček i hadí mlíčí.

Kouř modrý stoupá z pastvisek,
kde otrhaní hoši snědí
se krčí kolem ohnisek.

U božích muk Smrt v mlze sedí,
si vínek splítá z vlhkých třtin
a z krvorudých řeřabin.

Pod topoly

Šum ve vršcích topolů,
jemný větřík sotva dýchá,
ve dojemném hlaholu
zní to jako hudba tichá.

Šumí to a přestává,
tichne to a roste zase —
píseň dlouhá, dumavá,
vzdechy, šepty mnohohlasé!

Jak to hraje v topolech,
stín za stínem dolů splývá,
hudba, stín a jas a vzdech:
tvoje tvář mi z všeho kývá.

Tvoje drahá, bledá tvář
i ten úsměv sladký, svěží
a já cítím v srdci zář,
jež tam v dálných polích leží . .

Naladění.

Mou duší táhlo cos hebce
 a zlehýnka
tak jako hlavou jde slepce
na čas, kdy viděl, vzpomínka.

Mhou, jež se valila v stádech,
 se setmělo
a svadlé v sežloutlých ladech
páchnoucí listí leželo . . .

V dešti.

Jak to začlo, nevím ani,
z čista jasna houstla mračna:
hradbou stála dálnou plání
tmavořasná, tichá, těžká.

A již první kapka padla,
druhá, třetí, zvolna, tiše,
zdá se v trávě, která svadla,
že již mroucí Vesna stená.

Kapka s kapkou jako nitě
splítají se, obzor zkalen
do jedné se zadrh' sítě,
s hlinou skoro splývá nebe.

Teď se leje! Stará hruška
pohostí nás vedle cesty,
marně, deště hojná stružka
listy stená, šeptá, šumí.

A já musím schvácen žalem
myslit, ať se jak chci bráním,
na ty slzy, jež se valem
řinou za ztraceným štěstím!

Podzimní.

Povídali, povídali ...
nad horami mhy se valí,
celá stáda zimních mlh,
až mi při tom zrak můj zvlh'.

Zas tu zima, přišla v krátce,
přišla jako ve pohádce,
měkce přišla, přišla sladce
resignace ...

Povídali, povídali ...
staré zkazky zní tu z dáli,
vlákna tenší nad hedváb,
z kolovratů našich báb.

Zas tu zima, přišla brzy,
herold její, vichr drzý,
minulost mne celá mrzí,
v oku slzy ...

Povídali, povídali ...
děti jsme se po tmě báli,
rozumnějším přešel strach,
starým splývá všecko v mhách.

Zas tu zima, bude vesna,
poupatům jich rouška těsná?
Zazní hudba Máje plesná,
vstanou ze sna?

Povídali, povídali...
mlha prý se překutálí,
letní slunce vstane z mlh, —
ale pro vždy zrak můj zvlh'.

——

Na suché sněti.

Vše listí spadlo. Snět dál pevně drží,
k ní tulí se vždy posud hnízdo ptačí,
jdoucímu kol to k přemýšlení stačí
nad myšlének i nejčernějších strží.

V sklon století co ještě víc tu chceme?
Ať spadlo listí — hnízdo drží pevně,
jím vítr zimní třese, cloumá hněvně.
V tom hnízdě symbol svůj my nalezneme.

Nechť vše se bortí, nechť se všecko kácí,
to hnízdo stojí, přestojí zlé zkoušky,
a tak my budem píti nové doušky
zas plesu, žití po vší resignaci.

Svět pustý, vášní míč se divě zmítá;
vše střásl vichr, květy dřív, pak listy,
sdral růží purpur, hroznů amethysty,
jen větví kostra chodci v zrak se kmitá.

Však tato drží hnízdo svoje stále,
tam v bouři nová ptačí druž se líhne.
I hnízdo spadne též — a kdo je zdvihne?
Však ptáci budou v jaře zpívat dále.

II.

TICHÉ SMUTKY.

Ave dolor!

To vše mám za sebou, já myslil dávno již,
tu žití celou tíž,
ty všecky otázky a spory mladých dob:
co věčnost je a hrob;
ty steré záchvaty i touhu slunci vstříc,
ten cit, již nechtít nic —
a přece znova v nové beznaději
se ptám a chvěji.

Kdys »Ave caesar!« mroucí barbar řek'.
Já cítím odboj, vztek,
že takých po letech zas musím hledět zpět
v ten ztracený snů svět,
že takých po letech se musím znovu rvát
o vše, co mělo spát,
že v nepokoje bouři zlé a dravé
říc musím: Dolor ave!

Buď tedy, bolesti, buď zdráva, znám tě již
a žití s tebou tíž,
snad právě důkazem jest Medusin tvůj zjev,
když mohu cítit hněv,

když mohu soptit, lkát, se svíjet v mukách zas,
 že není na smrt čas,
že nejsem ještě mrtvým v beznaději . . .
 Tož ptám se, chvěji!

Píseň.

Tak již mne opouští,
jako když do houští
hrdlička prchne bílá,
ta moje mladost milá!

Čím jen ji zadržím?
Může to vzdech a rým?
Bůh ví, kam se mi skryla
ta moje mladost milá?

Osud je lovec zlý,
který se neumdlí;
snad příliš živá byla
ta moje mladost milá!

Zpívala ze všech sil
a on ji postřelil!
Mřít kam se uchýlila
ta moje mladost milá?

Óda melancholická.

Do snů básníka zapaď často světlý
paprsk těchy, naděje v lepší příští,
mih' se, blýsknul, zaplál duhami vůkol,
rázem však zhasnul.

Dcero touhy, mystický ptáku bílý,
sestro žalů chorobných, moje písni,
kde svá křídla složíš ztýraná bouří,
tvé kde jsou břehy?

Kde jest krkavec, v zobci jenž by chleba
nes' mi jako proroku v palné poušti?
Mrtvo, ticho kolem — ohlasů není
v prostoru šírém.

Pláč tvůj, písni má, v prázdno letí marně
a se tříští o skály tvrdých srdcí.
Marně! Marně! Marně! Kněžko ty smutná,
naděje zanech!

Světy okřídlen letla's, anděl boží,
zřela's v soudy dějinstva, pásmo věků,
unavenou potom sklonila's peruť
na českou hroudu.

V hloubi problémů pak jsi stoupla lačná,
ucho kladla k bující tepně lidstva.
Marně! Marně! Marně! Ubohá písni,
komu jsi zněla?

V bláznů mumraje bílé čelo svoje
skryla's v cetky rozměrů pestrých forem,
rým byl heralt v pozoun dující, břeskný
výbojů tvojich;

Otců příběhy, dumné zkazky mythů
i mé srdce krvavé tíhou sudby...
Marně! Marně! Marně! nesla jsi v zápas
lhostejným davům.

Snad to zpozděný Osud takto určil,
zníti v prázdno. — Zněla jsi, písni moje,
vnuk snad pozdní v prachu najde tě ležet,
zdvihne tě s žasem,

A v tvých hranolech najde vše ty spící
snivé, tklivé, paprsky chvějné, hřejné,
jako děcko v prstech otáčet bude,
písni má, tebe!

Sladké illuse! Což tě musí zdvihnout?
Spíš je možná, zašlape v hloub jen tebe!
Proto stejně v kalu zářiti budeš
sobě, má písni!

———

Píseň resignovaného.

Láskou zneuznán,
štěstím pomíjen,
práci pouze vzdán
život je mi sen.

A přec to těší, vidět z jara,
jak v přírody to ňadrech hárá,
ta přerodu jak báje stará
se tlačí z poupat, keřů ven;

A přec to těší, vidět mládí,
vše věřit, co jsme měli rádi,
jak láska v úpal žití chladí,
jak radost plá — byť jeden den!

A přec to těší o laur tmavý,
zřít, v zápas jak se řítí davy,
ten potlesk, jásot, pokřik slávy,
byť tobě zrovna nepaď v plen.

A přec to těší sednout k číši,
zpěv zkoušet, který neuslyší
již chodec za zdí — ve zátiší
být resignován, spokojen!

Láskou zneuznán,
štěstím pomíjen,
práci pouze vzdán
život — sladký sen!

List k srdci.

Ach, ano! Je to pravda. Což my víme,
již týráme se, jest-li ještě zítra
žít budem? — Pravdu tu když pochopíme,
pak musí usnouti štír každý nitra.

Ach, ano, je to pravda. Kdo by tady
zbyl, věčného by červa v srdci nosil,
po lásce věčně umíral by hlady,
své marně památky by slzou rosil.

Ach, ano! Je to pravda. Jen co máme,
čím v skutku jsme si, pravé jest a ryzí,
to píšeme si, tím se skolébáme
a proti sobě dlíme — jako cizí.

»Tvou hlavu líbám« — zde to psáno stojí
a přece nelíbáš ji v skutečnosti,
jen pomni tvojí jakými jest boji,
jak dřív, než myslíš, zlíbáš její kosti!

To říci sobě — říci, to je málo,
se řídit podle toho, šlo by lépe,
o štěstí by se nejenom nám zdálo
vzdor fatu, o němž víme, že jest slepé.

To cítit vždy: visíme nad propastí
a visíme jen pouhou pavučinou,
tož držme se, věř, není větší slasti
než držeti se nad prohlubní stinnou!

Je líto chvilky, líto okamžiku.
Jsme dnes, je pravda; — budeme však zítra?
Za námi osud brousí svoji dýku,
než pochopíme záhady vše nitra.

A když je pochopíme, bude pozdě,
tož pevněj chyťme se a nechme stmívat
se kolem vše — je žalno slyšet v hvozdě
po západu sledního ptáka zpívat!

První ples mé dcery.

Jak rosný květ jsi přišla, bys mi s bohem dala,
jdeš, kam tě poprv tance svůdná víla zvala,
těch slastí, dítě mé, já nikdy nepoznal;
já v trudu vyrosť jen a v trpké resignaci,
já každý žití den jsem krušnou dobyl prací
a z něho sklízel za žeň — žal.

Jen štěstím bude-li ti kouzelný svět mládí,
jsem spokojen v svém klidu, čas ať dál si pádí...
Já čekám na tebe, noc orlojem jde dál...
Ty rdíš se, usmíváš v úspěchů prvních zdobě,
jak moh' bych, dítě mé, to záviděti tobě,
co sám jsem nepoznal?

Ať čas jen letí dále, vyčkám v práci stálé,
sám děcko s verši svými; v zářícím ty sále,
jenž cizí byl mi vždy, ti vzrůstá ideal,
ó květ mi, lilie má, svět sám tak chce tomu,
rád zlíbám víčka tvá, až přijdeš mi zas domů,
za slasti, jichž jsem nepoznal.

Tak leccos prchlo . . .

Tak leccos prchlo z duše již,
po leccems dlaň se nevzpne výš,
po leccems zrak se neobrátí,
tak z všeho málo bytost schvátí.

To není hříčkou náhody,
v tom věčná moudrost přírody,
čím prchne víc, čím míň tě raní,
jsi víc připraven k umírání.

———

Trapný sen.

To divný sen byl, trapný, divný sen:
My na světě tom ztratili se sobě,
a přišla noc a zaplál nový den,
jak pod skleněným zvonem všecko v mdlobě.
Já chodil, čet' a psal a jedl, leh' a spal,
však cos mi chybělo vždy každým krokem,
a já měl divný, prapodivný cit,
že tobě rovněž tak se musí dít,
půl uchem slyšel jsem, zřel kalným okem;
a stále ptal se, kde dny můžeš trávit,
co můžeš dělat, čím se trudit, bavit,
když nemáš mne?

A pouště prošel jsem a kraje, písky
a moře projel jsem, bych byl ti blízký,
však nikde nebyla jsi, drahá!
a marná tebe najít, každá snaha.
Tu zřel jsem v duši svou, tam pusté prázdno zelo,
jak na dně v moři vše tam v plísni tlelo,
květ nevoněl a plod byl otráven,
to divný sen byl, trapný, divný sen!
Já stále ptal se, kam se mohu plavit,
co dělat, čím se trudit, čím se bavit,
když nemám tebe?
To divný sen byl, trapný, divný sen!

Kdo se změnil?

To park byl romantických zákoutí
pln voliér a starých gloriettů,
kde v hustém bezu, čilimníků květu
a vrb a jiv a hlohu ve proutí
pták nejeden své křídlo vzpínal k letu.
Na stupních spřerážených bujel mech,
a fontan vyschlý byl přec plný ech,
já slyšel je před lety, slyším dnes,
ó ples!
Já žil v těch snech a žiju v těchto snech
i po letech!

Své přátely já zaveď včera tam,
kde druhdy bloudíval jsem sám,
jim ukázat chtěl veškeru
těch snů svých nádheru.
Leč nikde nic, vše bylo prázné, pusté.
Kde já zřel fantastické loubí husté,
tam holé parkány se šklebily,
tam glorietty, sochy nebyly,
jen skleníků tříšť a jen chudá houšť —
a v celku poušť.

Já zřel to druhdy jinak ve svých snech,
já vidím posud sluje plny ech
i po letech.
Vím, prohrál jsem tu sázku!
Leč kdo se změnil, člověk nebo kraj?
Já posud viděl všady starý ráj,
žel, dnes jej nevidím;
leč za sny svoje přec se nestydím
jak za svou první lásku!

Meditace.

V park poesie velký, světu ztracený,
rád zbloudím a tam chytám všecky ozvěny,
jež se v listí třesou,
jež se s větví nesou,
jásající i ty stlumeny.

Rád vyzníti je nechám v srdci moderním,
ta echa velkých otců, dlouho o nich sním,
v posled všecko žití
k nim se zpátky řítí
labyrintem kosmu tajemným.

Ó mystičtí vy ptáci luhů edenských!
Ó že hlas váš se ztrácí v hlahol náš a smích!
Křídla hvězdotkaná!
Rána sladká mana
prší z vás, ji zbožně chytám, tich.

Co z hluboka kdy znělo, já jsem v duši chyť,
váš každý atom zářný, každý třpyt a svit.
Čeho více třeba?
To je dosti chleba
na píď, kterou zovem žít a mřít.

V zamyšlení.

Tisíc a tisíc dum a snů
se přes mou hlavu žene,
já vzbudil se, sám, až příliš je znám
ty ptáky vyplašené.

Kdes v koutě srdce nejzazším
se krčily a bděly,
teď v noční čas povzlétly v ráz,
mně obzor skryly celý.

Teď letí — však se vrátí zpět
a jistě v srdce moje,
vše marný klam a usnou tam . . .
Vše marné byly boje!

Ó ptáci diví, tisíckrát
lkám, prosím o mír sladký,
z vás každý kat, ó jděte spat,
líp — nevraťte se zpátky!

In memoriam.

(V. F.)

Ach, koho žitím taký anděl spěje,
jak Váš byl, teprv ztrátu Vaši cítí,
ten každým dnem a snem se znova chvěje
o toto drahé, čisté v květu žití!

Neb stálého zde v světě pranic není
a všecko východ jako západ klame,
hrst snů ti zbude po vší snaze denní
a nejkrasší květ vichr tobě zláme.

I v tom je těcha — draze vykoupená! —
že přestáli jste to nejhorší v světě;
však život v květu přílišná jest cena
pro pár dnů jeseně ve pozdním květě.

A posled hlava dumou utýrána
a marným bolem klesne v ztuhlé dlani,
jeť každá Bolest vítězná jen brána,
kterou se vchází v slávu Odevzdání...

Obrátíme list?

Já děl k své duši: Obrátíme list,
zde nelze víc než zneuznání číst,
za práci největší, za všecky snahy
jen sedí Nevšímavost vedle dráhy,
s tou že se shledáš, vždy být můžeš jist,
a proto, duše, obrátíme list.

Zde nová stránka; netřeba dál číst,
rci, blázne, k čemu obracel jsi list?
Ta stará píseň se zas opakuje,
tvá dobrota jen hlupstvím světu sluje,
pojď raděj v les naslouchat kosa hvizd
a nečti víc ten obrácený list.

Však staré kouzlo srdci drahých míst
tě nutí dále, obracet a číst:
zas nové zlomky neskončené dramy
a illusí a touhy — a zas klamy...
Zda není lépe tomu, kdo hrá whist,
než v knize žití převraceti list?

Notturno.

Do ticha noci, které monotonní
se rozlívá tmou, cosi divně zvoní,
je času křídlo to, jež uniká?

Do dlaní znavených se hlava kloní,
jak mury o lampu sny bijí do ní —
teď chybí ti jen píseň slavíka.

Kde vzal by se tu, v šer, jenž všecko cloní,
kde pouze duma dumu, stín stín honí,
kde sotva upomínka zatiká?

A jen to čas je, co své slzy roní
do vásy prázdna, rychle sáhni po ní,
před tebou rozplývá se veliká:

To celý Prostor! Věčnost! Slyšel's o ní?
teď znáš ji v této písni monotonní,
v níž nad hlavou Čas tobě utíká....

---

*

Neznámá pevnina.

O kus blíž v neznámou zem
plujem denně bděním, snem.
Tam hle, zdá se, kyne břeh!
Ne, to černý mrak jen leh'
na vlny, již dál se hnul,
v modru zase rozplynul.
Ještě kousek cesty zbývá,
nežli z hloubky vynoří
zem se Času na moři,
které v moře Věčna splývá.
V kajutu zpět, poutníku!
Ještě čas, spi neb se bav,
tužeb domky z karet stav,
dělej vše, co ve zvyku!
V chvíli jedné, záhadné
zem ta již tě přepadne,
v ráz tu bude z nenadání
před tebou a nežli zvíš,
přistaneš — a již se sklání
nad vším velký jižní kříž!

Přání.

Tak jednou moci, Bože,
jen jednou, jedenkrát
vstát s lehkým srdcem z lože
a do polí se brát.

A vidět, skřivan letí,
se hrouží ve blankyt
a klesá v perel změti,
když dopěl, na pažit.

A cítit slunce hřáti,
tát v zlato na polích,
a klidně dál se bráti
tak bez výčitek, tich.

Čekanku, petrklíče
zřít podél cesty kvést,
jiného nemít chtíče
než to, co věčným jest.

Svou duši promítnouti
v přírody život, ruch,
jak vlna lehce plouti
dál v zakletý ten kruh.

Kde »jest« a »není« mizí,
kde pouze trvání
svou věrnou peruť ryzí
nad snícím uklání.

A vidět bolest svoji,
jak z žil všech odtéká,
zřít v konec všemu boji,
co štěstí člověka!

Modlitba před usnutím.

Mohla jsi mne zneuznati,
mohla jsi mne opustit,
chápu to — čas všecko zvrátí,
vítězný však zbude cit.

A tím citem klepu zase
lásky tvojí na dvéře:
Ozvi se mi v starém hlase,
rád bych usnul — v důvěře!

Píseň.

Slyšel's kdy ptáka, když zkouší svůj zpěv,
tak nesměle, v pausách, tak tiše?
ký's táhne sny jeho podivný zjev,
cos vzduchem opojně dýše!

Snad později se rozzpívá...
Však jeho píseň vířivá
tak nebude již pravdivá
jak tento jarní zpěv,
v němž tuší žití příští los;
pak bude pouhý virtuos,
pět hezky bude ledacos;
však mladost, žití krev
ta teď se ozývá!

Slyšel's kdy srdce, když zkouší svůj zpěv
tak nesměle, v pausách, tak tiše?
jen v tuše si spřádá cos bez lásky děv,
však v celém kouzlu a pýše.

Snad později se rozzpívá,
až přijde ta jedna, zářivá,
pro celý život pravdivá,
pak zazní pravý zpěv;

pak slavík, pěnice a kos
jen pouhý bude virtuos,
neb srdce žití vlastní los,
svou mladost a svou krev
si potom vyzpívá!

Otázka a odpověď.

Co na konec boje zlému
jednou řeknu osudu?
Měkčím, vždycky měkčím k všemu,
tvrdším nikdy nebudu!

Čím do let dál.

Čím do let dál, tím více v duši stínů
se kupí jako mračen v dusném odpoledni,
tím teskněj patříš v jejich prohlubinu,
tím celý život prázdnější a více všední!

Čím do let dál, tím méně slavík tluče,
jenž v srdce kleci druhdy pěl svůj bol i touhy,
tím rychlej, snadněj klesáš do náruče
mdlé apatie skoro její otrok pouhý.

Čím do let dál, tím kniha méně baví,
tím lhostejnější všecko: dítě, muž i žena,
tím hloub se zarývá v skráň trní slávy,
tím pochybnější darů žití všech jest cena.

Čím do let dál, ultima bližší Thule
a jako péro z mdlé jež ruky líně padá,
je zvednout není chutě víc ni vůle,
vír svadlých listí jsou i všecka léta mladá.

Čím do let dál, víc počítáš jen ztráty,
co krok, to mrtvola jak na válečném poli,
co dech, hrob naděje, nad nímž i purpur zlatý
tvé slunce zapadá-li, ještě víc v zrak bolí . . .

S l o k y.

Ty naše procházky při dlouhých večerech
mi z mysli nevyjdou, ba svěží vstanou ještě
při města hukotu, kdy rudý plynu žeh
mou jizbou zasyčí v šum podzimního deště.

Nás budu vídati zas oba nad svou knihou,
jak zvolna kráčíme kams lesa na konec,
tak mlčky, stíny dva, sám každý se svou tíhou,
tak smutni v myšlenkách a šťastni v duších přec!

V o r y.

Spoutal jsem svou duši s tvou
jak vor spoután k voru,
teď se řítí spolu tmou
proudem do vln sporu.

Peřeji hřmí — šum a jek! —
hřeben vln se blýští,
sterý skalný výběžek
mlátí v ně, je tříští.

Houžví spjaté k sobě blíž
letí vory oba
v skalnou strž, kde výš a výš
proudů bouří zloba.

Na skály tam narazí,
na balvany v hloubi,
vírem běd a nesnází
ručej oba snoubí.

Skalní strží letí v dol
spjaty spolu vezdy,
v nížině než na vrchol
usednou jim hvězdy.

Roztřískány, rozbity
s klidem volně tekou
mezi polem, pažity
majestátní řekou.

To náš život! Za námi
bojů ryk a vřava,
zjasněnými mlhami
nový den již vstává.

Láskou spjatí, věřící,
k sobě falše prosti,
jdem, dva smutní poutníci,
klidně do věčnosti.

Prostý motiv.

Jak přišla do mé ruky vlastní kniha moje,
dnes nevím ani říci, dlouho po letech
jsem obracel ty listy — marné sny a boje! —
a četl skoro cize vlastních ňader vzdech.

Tu k místu jednomu — Dnes mrtvá jistě již! —
dva řádky zatrhla — čí asi vlídná ruka?
K nim »díky!« připsala ... Cítila stejnou tíž,
a stejná v chvíli oné jak já cítil muka!
Já zraku nevěřím — cos bouří ňadry mými
nad »díky« těmi v knihu připsanými,
dnes ještě z hrobu zní mi,
to cítím dojat ...

Před odjezdem.

Zas odjíždím — Zas jedna stopa žití,
je vryta v sypký písek mojich dnů!
Na zpátek patřím, jak tu málo kvítí,
a tolik vlčích ınáků planých snů!

Zas odjíždím — a jak dnes zrovna stejně
se vydám na tu cestu poslední...
Mé sny kdes plují v neznámých hvězd hejně..
můj Bože, vlídně ke mně pohledni!

Setkání.

Mně obrys muže v stín cesty pad'.
Po práci venkovan domů šel snad.

Též možno, že chodec v cestu mi vběh',
jenž v šeru pomýšlí na nocleh.

V úvalu cesty jak se mih,'
kýs pocit nejistý ve mně zdvih.'

Ne že bych škůdce snad se bál,
spíš proto, v duši že jsem se ptal:

Kam jdeš, ó pozdní chodče, a jak?
Máš v duši jas večera či mrak?

Hrot výčitky máš v hrudi své?
Zda marná lítost srdce ti rve?

Kde a jak ztišíš hluboký žel,
v kterém jsi stínem okolo šel?

Šel, kmitl se v šeru jak mlhy pruh,
ne jako člověk, spíš jeho duch.

A jaký byl to neznámý cit,
jenž za tebou nutil mne zřít?

Telepatie.

Jestli přec možno,
aby si duše
přes prostor mohly
rozumět,
pak jistě musí
na mne teď myslit,
musí, ó musí!

Musí být se mnou,
jako s ní já jsem
v chvíli té noční
sám a sám,
za svoje křeslo
pohlédnout plaše,
šeptnouti tiše
jistě tam stojí!
Musí, ó musí!

Otevřít musí
poslední řádky,
které jsem v smutku
zoufalém psal,

*

cítit z nich musí
lásky dech sladký,
řekne: »Jsi u mne!«
snít bude dál.

Jestli přec možno,
aby si duše
přes prostor mohly rozumět,
tož vědět musí,
ve chvíli této
že cítím stejně,
že myslím stejně,
musí, ó musí!

Cestou k matce.

Krajina sněhu popraškem bílá,
v obzoru v těžkou mlhu se slila,
mým koním nechce se k předu —
a přece k matce své jedu.

Vzduch je tak chladný, palčivý tak,
a štípá to v tváře, žehá to v zrak,
sta bílých tříští se hvězd
v koleje vyjetých cest.

Já klidně hledím v závoje mhám,
ty kolem cesty pokojně stojí,
ty v prázdných polích vrou a se rojí,
jakby se ptaly,
z blízka i z dáli:
po letech pro svou matku co mám?

Mně svírá to hrdlo, dál jedu a jedu,
a koním nechce se k předu.
Což ten pár rozbitých obrovských snů,
co ta poušť prázdných, ničemných dnů,

jež s sebou vedu,
je těžká tak, skrz mlhy dým
že koňům mým
nechce se k předu?

— — —

Vzdech tonoucího.

I já se modlil ve kosmu chrámu
ku neznámému Bohu:
tonoucí chytá se sledního trámu,
zda více dělat mohu?

Mohu-li za to, co mněl jsem být trámem,
že pouhé stéblo jesti?
Co zbývá? Mlčky spokojit se s chrámem,
nechť Bůh v něm nebyl — štěstí!

Chvíle klidu.

Jen když je v srdci trochu klidu,
kdy možno večer tiše snít,
kol zapomenout všecku bídu,
rád řeknu: Stojí za to žít!

Ne plné štěstím opojení,
to dopřáno jest mrtvým jen,
zde tiché jen a mírné snění,
než začne bouřit nový den.

Tak trochu práce vykonáno,
tak mnohá rána zjízvena —
Mžik sladký! — však již přijde ráno,
s ním zas ta honba šílená!...

III.

STÍNY A SILHOUETKY.

Vzpomínka.

Na sever daleký, nejzažší,
kams v Norsku přišel jsem kdys,
kol mlhy jako když napráší,
zem v ní jak ztracený mys.

V hostinci chudém, venkovském
jsem našel nocleh a klid,
z mansardy v střeše v dál patřil jsem,
kde mdlý plál svítilen kmit.

Zda bylo to moře, byla to mhla,
to Bůh ví, nevěděl jsem,
má noha cestou dalekou mdlá,
zrak stížen dotěrným snem.

Však sotva jsem ulehl do peřin,
já nemoh' usnouti přec,
před zrakem duše let za stínem stín,
já cítil žaláře klec . . .

Jak hlemýžď má ji k zádům svým
vždy přirostlou, nehne se v ní,
já cítil, dědů mých odkazem zlým
jak všecko se na mně teď mstí.

Já nemohl usnout, já přemýšlel,
já vstal a v okno jsem leh,'
zřel v hloubku a k nebi a ve mlhy běl
a v bdění se potácel v snech.

Ten sever! Ta výška! — Kde tvoje vlast?
Sám nevím, co hnalo mne sem,
jak mlhy bych skloněn byl nad propast,
tak bez vůdce, bez rady jsem.

A tuším a hádám, kdes pode mnou,
kde hluboko mha nad vším lpí,
vlast v duchů teď hodinu tajemnou
pod patou olbříma spí.

A v Adrii slunný kde koupá se jih,
co stihnout duchem jen smím,
to severu od jihu rozdíl — to smích
do smutku, pod nímž se chvím.

To smutek je, stvořen být, nevědět proč,
jen hledat, a tušiti jen...
Ó skláněj skráň růžence nad klokoč,
má bábo, všecko tu sen!

V mansardě vbité v lomenic štít
zřím v dálku, v prostor a v hloub,
a co dí mé srdce, co dí můj cit,
zřím před sebou — Mojžíšův sloup.

A kterak sním ve výši, připadá
mi zázrakem, divem, co znám,
že Epikura svět zahrada,
co za ní, že illuse, klam!

Ať zdřimne si pod mými nohami svět,
v mhu pravěku stopený mys...
Noc povždy v mysli mé bude tkvět,
již v Norsku prosnil jsem kdys!

———

Náměsíčný.

Špím a v snu tvůj bledý kruh
jak se jemně
snáší ke mně
jako tiché noci duch!

Spím, však za mne, vím, ty bdíš,
jak v dál plyneš,
kam mi kyneš
v jakou světlou duchů říš!

Těžký sen mé údy spjal!
Ty jej drtíš,
ač mne škrtíš,
dál mne lákáš dál a dál.

A já vstávám — sotva vím,
dál se stáčím,
s tebou kráčím,
skrze modré noci dým.

K oknu lákáš, civíš tam,
ach, co zkusím!
A já musím
vrhnouti se v náruč tmám!

A já kráčím samý sen,
v děsné slasti
nad propastí,
nad bezednem zavěšen!

A já kráčím — musím spát,
kdo mne drží
nad tou strží,
abych nesřítil se v pád?

Jaká síla magická
dál mne vede
v záři bledé,
lampo nebes mystická?

A já musím za tebou
dále jíti
a se zpíti
hloubky, dálky velebou!

Spím, však všecko procítím,
kam se šinu?
Spadnu? Zhynu?
krok! — Však div, se nezřítím!

Viz v tom symbol žití jest!
Hrdý, němý
nad stržemi
nést se bludných lidských cest!

Chvět se — ale nespadnout,
slyšet z dálky
lidské války
řev a chřest těch sterých pout!

Kráčím dál a stále spím
v záři bledé,
kdo mne vede,
že se v lože navrátím?

Stíhaný.

Bože, Bože, kdo to byl,
kdo můj život otrávil,
tím že v snech mých stále stál,
se mnou již si v dětství hrál
a vždy stojí, hledí, civí
a se šklebí,
myšlénky zlé žíří v lebi,
a můj duch se diví, diví,
co jsem jen mu udělal?

Ve samotě hrozných chvil
táže se mne: Proč jsi žil?
Cítím, jak se na to ptal,
otrok že jsem, on že král:
za mnou stojí, hledí, civí,
mračně hledí,
zří v mou duši, slova nedí
a můj duch se diví, diví,
co jsem jen mu udělal?

Zaháním jej ze všech sil,
na chvilku se někam skryl,
já se bavil, hrál a smál,
dokonce i objímal.

V tom tu stojí, hledí, civí,
    a se chechce —
hrát a líbat se mi nechce,
a můj duch se diví, diví,
co jsem jen mu udělal?

Přítmí... Měsíc v mrak se skryl,
nad knihou jsem v půlnoc zbyl,
oknem zahledím se v dál...
ticho všady — tu se vzpjal,
za mnou stojí, hledí, civí...
    jak stín němý,
hledím k stropu, hledím k zemi,
a můj duch se diví, diví:
co jsem jen mu udělal?

Skoro bych již pevně mnil,
že se v moje žití vžil,
v knihovně tu zaťukal,
v skříni prask a v okně stál
a tak stojí, hledí, civí...
    duch již věří,
hodiny mi žití měří,
a jen ptá se a se diví...
co jsem jen mu udělal?

Na schodech, v zdi staré kvil...
on to, se zas přihlásil.
Na moři, nad tesy spal,
závrať on v mé tepny vál...
Všady stojí, hledí, civí...
    v šeru stromů,
za sloupy skryt starých domů.

a muj duch se diví, diví,
co jsem jen mu udělal?

Jaký můž' zde býti cíl?
Satyrů sny, tance vil,
se vším špatnou hru jsem hrál,
vše mi zkazil, vše mi zdral,
tím že stojí, hledí, civí...
za mnou chodí,
jistě kdys mne s věže shodí
a můj duch se diví, diví,
co jsem jen mu udělal!

Karneval byl, já jsem pil,
číší deset v hrdlo vlil,
tu on též si masku vzal,
jak jsem zhlíd', jej rozpoznal,
zas tu stojí, hledí, civí
kostroun smrti,
cítím hnáty, jak mne škrtí,
a můj duch se diví, diví,
co jsem jen mu udělal?

Stesk Magdaleny.

Nech mne ležet u Tvých nohou,
nech mne plakat, bílý Kriste,
co mé hořké slzy zmohou?
Jediné jest pouze jisté
jak ta hvězda nad oblohou:
Zachovat si srdce čisté.

Pohádka.

Budem si povídat, budem
o tomto životě chudém,
zbloudilé v pralese děti.

Tak se to přečasto stává:
Dnes krále bolela hlava,
dál motýl, smutnílek letí . . .

Budem si povídat, budem . . .
Kam teď na jahody půjdem,
kol čekanu havran těká . . .

Princezně přešly vše smíchy
a park je tak příšerně tichý,
tak smutně šumí dnes řeka . . .

Budem si povídat, budem . . .
Na prahu krví tam rudém
kdos plakal — co jen chce ti?

A jeho pláč v srdce se vrývá,
on pláče — srdce tvé zpívá . . .
zbloudilé v pralese děti.

Na Bertramce.

Po těchto Mozart chodil parketách,
co kaštany snad silný vítr táh',
jež zastřiženy modou francouzskou
tu jizbu zacláněly přeouzkou.
Kolébka malá Juanovým snům!
A v dálce za ním staré Prahy šum.
Tak idyllické a tak staromodní
s tím dómem nad ní a s Vltavou pod ní.

Ó hnízdo Bertramky, sbor celý Mus
se vznášel nad tebou, když genius
v tvých zdech se stulil uštván honbou dne
v tvé zátiší tak snivé tajemné!
Host po věku zde v čáru slákán kruh,
já cítím Jeho oblétá mne duch
a Prahy duch tak sladce staromodní
s tím dómem nad ní a s Vltavou pod ní.

In memoriam.

(Památce Fr. Kratochvila.)

Byl statný děd
a sám o sobě říkal,
že hlídá svět,
a umírat se zvykal.

A denně vycházel před otců starý dům
do svojí zahrady, již leta pěstil sám,
a patřil na řeku a patřil ku horám.
Vše stejné jako kdys — a podléhával snům.

Až já tu nebudu, snad mojich vnuků ruch
zde bude rozléhat se prázdnou silnicí!
Zřel k slunci zamyšlen pln naděje a tuch,
ač říkal: Nevěřím, byl v hloubi věřící.

A časem pomalu kol něho změněn svět;
jen onen hřbitov tam vždy nějak blíž mu byl;
jak vše lze chápati a všemu rozumět,
tak on to pochopil a klidně ve všem žil.

Do křesla praděda, jenž dřív tu sedával,
se stulil odhodlán; svět nemůž' více dát,
pro dceru, pro syna, co mohl stranou dal,
pro ženu úsměv jen a touhu — vytrvat!

Však vzadu starý Řip mu k duši mluvil též,
i orná lícha ta, zkad ustoupil již kmet;
v něm pravda života kol zisk jen klam a lež,
a lid, jejž miloval, pod jarmem těžkých běd!

Tu révu řezaje, tam broskev vida kvést
po zídky špalíru, on zamyslil se tich,
rád jeseň vítával i nové vesny zvěst
a mudrc v přírodě jen usmál se a vzdych'.

Tak leta znal jsem ho. Byl celý, ryzí muž.
Jak pýchou zaplanul mu bohatýrský zrak,
co kolem plesala mláď, hochů, dívek druž,
— i moje v středu jich — zřel tiše do oblak.

Zřel ve svém životě ten moment jediný:
jak hřměly hmoždíře, jak v plesu každá ves,
když balvan urvaný ze Řipu hlubiny
v divadla základy jak ve triumfu vez'.

Tu doufal zajisté, co nestih', stihne syn,
a v této naději šel na výměnek svůj,
a dlouhá leta zřel vznik zory, noční stín,
a vždycky povzdech' si: Bůh Čechy opatruj!

Byl statný děd
a sám o sobě říkal,
že hlídá svět,
a umírat se zvykal.

IV

TEMPLA SERENA.

Templa serena.

(F. X. Dvořákovi.)

Ční kdesi v daleku na mramorových tesích,
o jejichž úpatí se darmo láme vlna;
mdlý poutník v močálech kol bloudí nebo v lesích,
však visionů jich jest jeho duše plna.

Je vidí před sebou jak věže Montsalvače,
jak báně hvězdnaté edenských monastýrů,
kde lačnou duší svou a zmdlenou tíhou pláče,
by v posled přiklonil ku plné číši míru.

Jak bájné mečety před zrakem jeho rostou,
jak vzdušné pagody se sterých zvonků písní;
ó kterak dospěti k nim s duší děcka prostou!
Co sladkých ještě snů mdlá duše jeho vysní!

Ať v nich se Irmensul či přísný Jahve skrývá,
ať vlídný Ježíš tam se ku trpícím sklání,
zvěst o nich ve srdcích všem opuštěným zpívá
a láká k věčnému tam lásky přijímání!

Ční kdesi v daleku, to dál se přejít musí,
ten močál přebrodit a skalisko to slézti,
vše v duši potlačit, co svírá ji a dusí,
než zkvete na dně jí modravý lotos, štěstí!

A jak jen rozkvete, tu jako náhlým divem
se dálné obzory otevrou v lepší kraje
a v luny opalu tak dojemném a tklivém
se pro vždy vyplní ta o nich krásná báje.

Ó dómy pokoje! Ó chrámy míru, ticha,
vy luzné ostrovy na ňadrech bouřných moří,
k vám duše ztýraná a unavená vzdychá
jak plavec k majáku, jejž spatří na předhoří!

Ó dómy mystické, ó přístavy, ó stíny,
jež v duši padáte již ve objetí tuše,
jak dojíti jen k vám? Lze výš, lze do hlubiny,
čím při tom musí dřív nám vykrvácet duše?

Je třeba zapřít dřív, čím v mladosti jsme vzpláli?
Je třeba zdeptat dřív, co kdys nám slulo božství?
Je třeba slézti vše kol netečnosti skály
a bradla zhrdání, jichž kol se kupí množství?

Jak staří asketi je nutno zbičovati
svou duši do krve; než vaše na cimbuří,
jež lidstva ideal svou věčnou zoří zlatí,
se vyšplhati lze, mít lví spár a pléc tuří?

Ó sedmikráso niv, ó pěnice ty polí,
kam touto závratnou chceš odhodlat se drahou?
Máš v sobě síly dost, než staneš na vrcholi,
a síly, pravdu tam bys objat mohla nahou? —

Ční kdesi v daleku — a noha chodce vázne,
však svítí do srdce jich okna ozářená...
Ó cesty úpalem, ó cesty v noci mrazné
ó nohy zemdlené, ó duše unavená!

Však ony ční a ční a do tmy planou věkům,
to smyslů šálení, když začnou se zas dálit,
či moh' bys, zbabělče, podlehna pýchy vztekům,
jak druhdy Herostrat, je v duši vlastní spálit?

Castor a Pollux.

Ti v svorném objetí
dnes do snů zakletí
ve lidstva paměti
jak bratři žili;
možná dost nejednou
tou dálkou tajemnou
se přece odchýlili.
Chvilku se ztratili,
brzké však po chvíli
na prahu mohyly
se svorně políbili.

Nad žití ruch a šum
patříce k nebesům
nad záhad, představ tlum
pláti je zříme.
Co kdys je dělilo,
v světlo se vtělilo,
kouzlem nás jíme.
Rozporů usnul had,
kolem je mír a lad,
zříme je plát, jen plát,
jen svítí — víme.

Motiv kosmický.

V konstelac je směsi
jedna hvězda kdesi,
na chvilku jež září
v rubín, jas a plam,
náhle temnou tváří
obrací se k nám.
Snad v tom hvězda jiná
jako plenta stinná
zakrývá ji tam,
ale k ránu zase
v snivé vzplane kráse
výším, hlubinám!

Ve vřavě sním všední,
proč ta hvězda před ni
jako stín se klade,
jest s ní spjata snad?
Musí ona všade
jí se v stopě hnát?
Třeba zatemnění,
na chvíli jak v snění
temný stín by pad',
aby v kráse ryzí,
která nevymizí,
ona mohla vzplát?

Hračky.

Jsem. Byl jsem. Budu. Jaké otázky?
Jak dítě by si hrálo s oblázky,
tři hodí vzhůru, dva se vrátí v dlaň,
ten třetí letí mimo, s výčitkou zřím naň.

Ten třetí snad byl pravý. Mimo padˇ,
a já bych všecky v dlaň svou chytil rád,
což jeden kdybych chytil, v prázdno padly dva:
kde úmysl, kde cíl jest, kde jest pravá hra?

Však schytat všecky! Pak jsi virtuosem!
Či nebylo by lépe všemi mrštit o zem?
A nechat hry, vše spory, otázky? —
Co platno, dál si hrajem s oblázky!

Až přijde.

Až přijde slední ona chvíle,
jež každé snaze řekne: Dost!
Mne najde ještě v plné síle
vždy připraveným pro věčnost!

Já v hlubé, bezdné její zraky
se často zadíval a rád,
čím děsí, procítil jsem taky,
kdy moh' jsem říci, že jsem mlád.

Však oddech, který vskutku skytne
ta slední chvíle, cíl všech cest,
mé duši zpráhlé, nenasytné,
ten posud hádankou mi jest.

Já chtěl bych klid, jenž slíben smrtí
a v nějž se sladce upadá,
však vědět o něm — to mne drtí
a v tom jest celá záhada.

*

Ranní meditace.

(F. X. Svobodovi.)

Jak den po dnu ti mizí,
cos je ti více cizí,
cos je ti více bližší
a to tvou touhu ztiší.

To cizí vzdaluje se
tak jako kroky v lese,
jak mhy, když jitro vstává,
a noc práv svých se vzdává.

To bližší blíže kyne,
kol duše tvé se vine,
jak z trávy dech a vůně,
jak leknín z černé tůně.

Týž svět ti kyne kolem,
naň včera zřel's jen s bolem,
dnes díváš se naň klidně,
ba soucitně a vlídně.

To tím, co duši cizí,
že víc a více mizí,
a to jen, co ji ztiší,
že bližší jest a bližší!

Ty, jenž čteš tyto řádky,
mír v sobě máš-li sladký,
pak netřeba ti jména
jež zde jsou utajena,

pro cizí to, jež mizí . . .
Tvá duše zná to ryzí,
zná rovněž to, co bližší,
jež v posled všecko ztiší.

———

Noční dojem.

Již byla půlnoc, kraj se tměl,
pod okny parník odjížděl,
do černé noci silně hvizď —
zvon — oddech páry — kola svist.

Od práce své jsem právě vstal,
a k oknu vstoup' a patřil v dál,
zřel odjezd lodi v tichém ruchu
jak lodi duchů.

Spat šel jsem pak. Když oči sen
mi zahrnul, já viděl jen
loď mizící kdes v černých tmách
vždy dál a dál a dál...

A loď ta jela se mnou v snách
a já se duše ptal:

Zda nejedem tak rovněž my
ve náruč noci, tmy?

Loď přistane vždy s novým dnem —
leč víme my, zda přistanem?

Bustě Dantově nad mým stolem.

I.

Již léta, Otče, stojíš nad mým stolem,
jsi obeznámen s každým snem i bolem,
jenž stihl mne, zřels v mnohý tvůrčí ples;
však ještě nikdy, co nás sepjal Osud
na dráze života, jsi nezřel dosud
v mé dumy přísně jako dnes!

II.

Můj zpovědníku z bronzu! Před tvou tváří
přec jasno leží vše, co v nitru sváří
se potyček a bojů, snah a dum.
Ty všecko znáš, vše víš, vznik mojí písně
až k zrání stopuješ — proč dnes tak přísně
jsi stáhl obočí, nos schýlil k rtům?

III.

Co's uzřel, v duši mé kdy's pátral tiše
ve jejích závitcích, snad z pekel říše
neznámou tobě cizí spirálu?
Chceš souditi mne pro to, co mi cizí?

Já nevím, chvím se, odvaha mně mizí
jak plavci na útesu korálů.

IV.

V čem chybil jsem? Mluv, soudče neúprosný!
Však uvaž, nebyl vždycky pažit rosný
mně celý život — nebyl tobě též!
Ty rovněž dobře poznal's, co je žena,
ty víš, co práce jest, jak štěká fena,
dnes pomluva a zítra závist, lež!

V

Ty víš, kam velké vzmachy k světlu stačí.
Ty's orlem letěl, my kam cestou račí,
buď shovívavým proto, nevrašť skráň!
Víš nejlíp sám, co je to v klidu chvíli,
když stojí při nás velký fantom bílý,
dnes Bice — zítra poesie laň.

VI.

Ty víš, co pouť jest, cizí schody šlapat,
chtít celé slunce a vždy ve tmách tápat,
svůj vážit verš, by vždycky plně zněl;
též nejednou jsi, skráň ve mračen stínu,
sny těžkou na Gentuccy měkkém klínu
— vyhnancův asyl — na verš zapomněl.

VII.

Tak nemrač se již, hněvné rysy zjasni!
V sled všecko bude nejkrásnější básní.

Ne básník, za něj čas ji dozpívá,
ó, potom v mé, zlíbané smrtí vrásky
tvá bronzová tvář, plna svaté lásky
se — pevně věřím — vlídně zadívá.

Šeptáno do ucha.

Jen co mi v srdci vře,
mi nikdo neupře.
Já po lecčems se vzpínal,
vždy nebyl original,
však vždy jsem věrně chyt',
tu barvu a tam svit,
tu myšlenku, tam cit,
tu stíny a tam zář,
jak zná to samotář,
jen pouhý odlesk snů,
jen těžký ohlas dnů;
však, co mi v srdci vře,
mi nikdo neupře.

V své dílny pustý sál
mrtvolu mistr vzal,
ji natáh' a ji vzpínal,
tak hledal original!
Já srdce lidské vzal,
své srdce, ples a žal,
je stisk' a slední vzdech
mi podal tisíc ech,

z nichž v tisících jsem čet',
co nevyslovil ret,
leč to, co tvoří svět;
ne odlesk svojich snů,
leč ohlas cizích dnů,
co z těch v mém verši vře,
mi nikdo neupře.

Vše cítím jako ty.
Ó steré životy!
Nad propastí se chvím,
já s trpícími bdím,
a tím jsem bratrem tvým.
Chci pravdu, pevný bod,
chci živou jiskru z hmot,
chci vidět květ, zřít plod,
chci lásku, ve které
ty tužby veškeré
se setkat musí v sled
přes moře strázní, běd.
Nechť mnohá v cestě kra,
nechť zoufalá to hra,
co cítím, co tu vře,
mi nikdo neupře.

Kdos přede mnou tu byl,
ten maják rozsvítil,
já hlídám jeho žeh,
do koutů šlehám všech,
však s láskou hledím tam
a mátohou mi klam,

a bludičkou mi lest,
neb nad vším láska jest!
A tou že hruď má vře,
mi nikdo neupře!

S o b ě.

Co jsem vlastní dumou složil,
nad díly co věků prožil,
čím jsem schvácen stokrát ožil,
nevyváží celý svět;
líchu krásy jsem přec zmnožil . .
Díky! šeptá mroucí ret.

Tercíny

Má každý předepsanou dráhu svou
a když ji projde, co mu potom zbývá,
než odstoupit a zahalit se tmou?

Tak v Trojice tvář když se Dante dívá,
co může říci více? Zmlkne zcela,
jež světem hýbe, láska zaň pak zpívá.

Tak píseň Rossiniho oněměla,
tak Shakespeare klidně opustil svou scenu,
hůl čarodějnou zlomiv Ariela.

Co mohlo proň dál míti ještě cenu?

Chladné vrcholy.

Tři hodiny již stoupali jsme výše.
Svit slunce smál se dole v údolích,
však s hora fičel ostrý vzduch tak tiše
a přece mrazně z hor, kde ležel sníh.

Leč, když jsme došli vrcholu, ač noha
div neklesala těžkou únavou,
tíž s duše spadla rázem, starost mnohá,
cos křídly ševelilo nad hlavou.

Klid vstoupil v srdce, shon zbyl v hloubi dole,
vše zapomněno v této chvilce v ráz,
a jen to nebe, jen hor sněžná pole
k nám hovořily, v duši lily jas:

Tu chápal jsem, na výších kontemplace
když přemoženy všecky protivy,
kde s námi pouze duch je naší práce,
ký hlubý vane klid — však mrazivý!

Utrhni květ!

Mně život připadá kolmý jak sráz
nad Věčna vztyčený mořem,
tu mračno jej halí, tam oblévá jas,
tu štěstím je věnčen, tam hořem.
A poutníkem po něm každý je z nás,
jdem v prachu, brázdu svou ořem.
Tu v písku se, v kamení nejeden zveď
před zrakem ztrnulým edenský květ,
ó poutníku, nehleď více zpět
ni v před —
jen utrhni květ!

Ty květy barev jsou vábivých tak
a rostou z hluboka, z nitra,
tak mají blankytný, zářící zrak,
jak vzpomínka mládí, slib jitra.
Co tobě cesta je, co tobě mrak?
co nástraha sterých zlob chytrá?
Právě tu před tebou jeden se zveď,
jak dívčí oko plá, nebeský květ,
ó poutníku, nehleď více zpět
ni v před —
jen utrhni květ!

Ten sluje myšlénka, ten sluje cit,
ten sluje líbezné snění;
v tom božství zákmit jsi zářící chyť,
v tom kyne ti opojení
a ten, jenž nejvyšší zdobí tam štít,
všech nejkrasší — zapomnění...
Jak lákavě v mrákavě tady se zveď
ten edenský květ, čím tobě je svět?
Ó poutníku, nehleď více zpět
ni v před —
jen utrhni květ!

Co na tom, máš-li již plnou dlaň jich?
Snad mnohý cestou ti svadne!
Vždy půjdeš na sever — daleko jih —
na štěrku květy pak žádné!
A přijdeš v oblasti, věčný kde sníh,
čím potom duše tvá zmládne?
Nuž utrhni, jak se před tebou zved,'
ten písně tvé edenský, blankytný květ,
ó poutníku, nehleď více zpět
ni v před —
jen utrhni květ!

Hřbitov v polích.

Tak šel jsem o poledni, vedro bylo,
a šel jsem samých klasů mořem dál,
tu zdivo přede mnou se objevilo,
to malý hřbitov v polí středu stál.

Pár stromů v koutech nad hroby se chvělo,
kříž hlavní časem shnilý zhroucen pad',
na zeď, kde ostruží jej ovíjelo,
se sypal šípků celý vodopád.

Ty hroby skoro srovnány již s drnem
jak vlny, které v pevný tvar jal čas,
se třásly v slunci, kryté hlohu trnem,
co za zdí bujně dál se vlnil klas.

Z těch každý v cvrčků písni žití zpíval
ve šperku chrp a máků, koukolu,
já přes zeď zhroucenou se Smrti díval
v tvář bez naděje, též však bez bolu.

Mně zdálo se, že moje krev to cítí,
ty klasy obléhají hřbitov ten,
v sluch Smrti křičí: My jsme, my jsme Žití!
a šumí sladce v mrtvých spáčů sen.

Ba přerůstají zeď již rozdrolenou,
již z mrtvých rostou, kříž už zkácený
svou zlatou vlnící se kryjí stěnou
i nápis pod ním chudě zlacený.

A tu jsem cítil v srdce svého hloubi:
v číš žití malou kapkou zmar když paď,
jak s ním ta splývá, proplétá se, snoubí
a v sled se mění v život napořád!

— —

*

Štěrk.

Jen plné, těžké, ryzí zlato
chtěi z hlubin duše své bych rvát,
což mohu věru někdy za to,
že prostý štěrk mi v dlaně pad'?

Měl sílu bych jej odhoditi,
po různu takých najdeš kdes,
však hlednu blíže a on svítí,
ryh třpytných v sobě tají směs.

A rýhy ty se v arabesky
tak divně pletou do kola,
tu stříbrem planou jejich lesky,
tam živé zlato plápolá

Jen v prášku ovšem, zlato přece,
i zvedám zbožně i ten štěrk,
když kus ne aspoň písek v řece
snad stačí na milenky šperk.

A také dobře, nestačí-li,
toť básníkův jak ideal:
mne aspoň bavil krátkou chvíli
a přece kmitl se a plál!

Moudrost Omarova.

I.

Věc trojí nevrací se jen:
Šíp, jenž byl jednou vystřelen,
již mohl's míti, krása žen
a potom, který prchl, den.

II.

Já jsem v poušti harfa zlatostrunná,
která chvěje se, když vzejde luna,
v jejím svitu Láska na mne hraje,
slova zemská jsou — však hudba z ráje.

— —

Útěcha?

Jen pochop, že křemen
srdce tvé jest,
však v hrudi mu dříme
tisíce hvězd!

Ty mají-li nocí
jiskrami vzplát,
tož zlý musí Osud
zle v kámen prát.

Ba kolem svým přes něj,
dál musí jet,
by v koleji vzkřísil
jisker těch svět.

Nech proto jen Osud,
ať jede dál —
ten bol vždy stál za to,
přece jsi plál!

Hloub!

V duše svojí všecky vrstvy
jsem až ke dnu stoup',
maně ptám se, kam lze ještě,
mohu-li jen hloub?

Jako Isis ve stu roušek
stála přede mnou,
já vše strhal puzen divnou
mocí tajemnou.

Až tu Psyche stála nahá,
oškubaný pták,
jenž se děsem chví a nemůž'
hnout se do oblak.

Tak tu stojí a se třese,
co dál bude s ní?
Kdož ví, o poledni v lese
tak se pěkně sní!

Psyše narostou zas křídla
v chvíli dumy té,
na písně se tóny slijí
v ňadru ukryté.

Nač bys reptal. Najdete se
s duší zbloudilou,
ať již třeba tam, co zve se
hrobem, mohylou.

Kam's dřív nemoh' vstoupit ani,
schůdné bude již...
v srdci klid a ujištění:
Nelze hloub ni výš!

Hnízdo.

Ant. Klášterskému.

Kdys obraz ruin zřel jsem u Karnaku.
Zda byl to palác královský či chrám,
je těžko říci; sloupy, příčný trám,
vchod úzký jak v hrob jevil se jen zraku.

Vše v písku ztopeno a ve soumraku
jenž, čím blíž noci, ustupoval tmám,
ty zříceniny stály rovny tam
na věčna břehu schátralému vraku.

Však pod hlavicí sloupu, křivozobý
jejž ibis zdobil, shleď jsem hnízdo malé.
Pad' v rumy chrám a hnízdo celé zbylo.

By jistě tam se, byť i mezi hroby,
až větry nadejdou a zimy stálé,
to naše české ptáče navrátilo.

Lekce astronomická.

Prof. Ed. Albertovi.

My seděli pod starým altanem,
byl večer teplý a vlahý,
a děvčata tančila parkánem,
ač srpen, tmělo se záhy.

A nebesy kmitlo zas tisíc hvězd
ve záři sladké a třpytné,
tak jako když světloška v tmavý klest
svou malou lampičkou slítne.

Před villou byl postaven teleskop;
my plni důvěry k němu
jsme hledali v měsíci sled lidských stop —
a v posled smáli se všemu.

Tu děvčata stoupala na špičky,
můj bože, co jen tam zřela?
Mně byly ty hvězdy jak včeličky
a měsíc větší jen včela.

Oč přiblížit k sobě chcem dálný kraj,
co bradla nám měsíce poví?
jen stará to domněnka, starý taj,
lze těžko říci to slovy!

I Saturnus s prsteny svými pak
nás dráždil, viděli jsme je,
co platno však namáhat sobě zrak,
hlas dívčí vedle se směje.

Tam propasti, bradla a tůně jsou,
kraj luny jak roztřepen dole,
zřím do výše k měsíci, ale tmou
smích dětský zaznívá v kole.

I řeknu si: Bože můj, kam to zřím,
co toužím, chytám a žádám?
Před nejmenším líbezným tvorem tvým,
před děckem v úžas tu padám.

Co teleskop říci mi může víc
než dětský hlahol ten jarý?
Ó legie! Světy! Vás stotisíc!
ó modré, zelené záry!

Ó rozseté světy v dál vesmírem
a žhoucí, zářící po věk:
Mně řekne víc sirá ta v mlhách zem
a na ni trpící člověk!

My seděli pod starým altanem,
byl večer teplý a vlahý,
a děvčata tančila parkánem,
ač srpen — tmělo se záhy.

My patřili po řadě v teleskop
na měsíc, Saturna tiše,
a celý kosmos byl jediný hrob,
zkad žití moment jen dýše.

Ten pochopen námi byl v chvíli té,
dík budiž vysloven za to,
vše do kola měsícem polité
a v stínech zlato jen, zlato!

Kovkop

Kovkopovu cením práci,
na znak leží v hlubině,
kam se každou ranou ztrácí
Ale srdcem kam se vrací
v každé mrtvé vteřině?

Kopá, skály rve a drtí,
nitku stříbra najít jen;
tu jej děs a výpar škrtí,
stále v obličej zří smrti
v hloubi sám, tak opuštěn!

Kdož ví, jak je tenká stěna,
za níž hučí vody proud?
Hravě můž' být proražena,
ukáže mu, žití cena
jak je vratká v tísni pout!

Stejně všem nám v zmatcích žití,
losu taj — to voda jest,
slyšíš ji i v sny své hřmíti,
démonické vlnobití
a ty's v tmách — kde promyk hvězd?

Rád jsi v sled, když ostré vání
skráně tvoje zasáhne.
Hodina již padla. — Dlaní
suchou v koši umírání
Smrt když tebe vytáhne.

Libace.

Nech to jen! — Ti staří měli
mnoho pravdy ve svých zvycích,
ve svých mravech, vyzkusili
všecko, co být mohlo líp:
s démony a s bohy v stycích
utužilí dost se chvěli,
ale v posled veď je k cíli
lásky hlas anebo vtip.

Ukápli vždy trochu vína
v libaci těm děsným bohům
žárlivým na štěstí lidské,
kapky tyto — chtěl bych pít!
Supům v plen spíš nebo nohům
propadniž má duše líná,
vše mé snahy gigantické!
Teď chci pouze žít, jen žít!

A tak z plné číše svojí
kapek pár vylévám tiše:
Ereb zdráv buď, v asfodelu
nivy svaté Nirvany,

kdo tu žije, kdo tu dýše,
kdo tu zve se vítěz v boji,
v slzách dlaň si tiskne k čelu,
věnce vše když servány!

Co se zlého státi může?
V oběť něco bohům dáno
sobě v úkoj, utišení,
krátká radost, sladký sen!
Sečkejte! Již svítá ráno,
kol zřím samé bílé růže
jedna vůně, opojení,
a v těch být chci pohroben!

Urážky.

Vše hroty, které tebe raní,
vše kamení, jež stihne tě,
jas věštce dodá jen tvé skráni
ku další pouti po světě;

A čím víc křivdy v tebe bijí,
tím spíš se v tobě splní div,
jímž silný ten, kdo poesií,
tím chlebem andělským, jest živ!

Píseň po bouři.

Hlava ještě trochu těžká
po té bouři,
slunce kdes jen ještě mešká,
z luk se kouří...

Ňadra volněj oddychují
po tom víru,
obláčky snů tiše plují,
předzvěst míru.

Srdce živěji zas tluče,
pokoj všude, —
pojď mi padnout do náruče,
dobře bude.

F. X. Svobodovi.

Co můžem druhu říci druh?
Ve povinnosti spjati kruh,
jdem oba ve jhu stejném dál;
jen chvílí se nám uvolní:
a v těch se srdce rozbolní
a pláče Ideal!

Však jen přec v tento okamžik
jsme sví a volní, bohu dík,
a řeknem všecko, co jen chcem;
nám život — moře zpěněné —
své šepty svěří ztajené,
čím dýchá dnem i snem.

Jak škebli k uchu bysi chyť,
jen v hudbu její zachytit
to vše, co kol se ozývá,
co myšlénka jest, co jest sen,
čím otrok jsi, čím svoboden,
co zraje, uhnívá!

A v sled je všecko jeden proud;
jen moci od moře se hnout,
to lne až v obzor mlhavý;
můj bratře, já tu sedím sám,
a číši svoji pozvedám
jen Tobě na zdraví!

---

*

Ukolébavka.

Jen sobě říci: Bez písně nikdy nepujdu spat,
něco mne musí celou noc dlouhou u srdce hřát!
Jen sobě říci: Celý den dlouhý já něco jsem chtěl,
v smutné své noci pod hlavu nechci podkládat žel.

Jen sobě říci: Celý den dlouhý jak člověk jsem žil,
zápasil krutě s démony nitra, rval se a bil,
a mám-li již usnout — kdož ví, zda vstanu? — pokoj chci mít!
Myšlénce sfinze by zřel v tvář klidně rozum i cit.

Jen sobě říci: Všecko co kolem, divadlo jest,
ničemná blabuň před jasnou tváří odvěkých hvězd,
co z toho chytnu, to je má trofej, vítězství skřek
mlhavá stopa, stopa však přece v budoucí věk!

Jen sobě říci: Tam kde Bůh kázal, vždycky chci stát,
s celým svým srdcem o dobro lidstva bít se a rvát
a najdu-li v řež tu pro svoje hnízdo jedinou sněť,
usnu již klidně, vesele, moje písni, ty vzleť!

Konec světa.

Tak mohly sníti před věky,
když tisíc let po Kristu v sklonu,
a snili tak, v cíl daleký
šlo lidstvo dále ve svém shonu.

A zas let tisíc, znavený
když člověk bojem, nadějemi
si přeje cíl již toužený
jen zniknout, zhynout s živly všemi.

Tu staré zkazky o soudu,
o konci světa se zas hlásí,
a věk je vlna ve proudu
a proud se v starou věčnost ztrácí.

Jak sovy vstanou proroci,
čas kombinují, data určí,
a patří k hvězdám, do noci . . .
Vše spěje dál v své práci tvůrčí.

Je čas, by přestal člověk žít,
zda dospěl věky ku své spáse? —
A z rána slunce na pažit
ve starém lesku usmívá se.

———

Řecký přípitek.

Honby, řeže, trofeje, věčné laury,
sílu jara, junácký povzlet k světlu
kouzlí do snů kypící v číši plavý
Achajský granát.

Ale k slujím břečtanem polo krytým,
nymf kde listím mihnou se bílé paže,
syrinx kde zní, k sladkému Maurodafne
vybízí snění.

Sem dvě číše podejte! Dvojím ohněm
krev ať vzplane severní v žilách líná,
révou prožit, Hellado, když lze tvoje
půvaby všecky!

V noci.

Sám nad svou prací sám a sám
na časy zašlé vzpomínám:
zapadlé koleje dalekých cest
a plné jabloňových hvězd
a plné lupení jeseně,
jak jimi vesele, šíleně
jsem pobíhal neb tich se bral,
kam chtěl můj ideal.

A cítím někdo velký, se mnou v souhlase,
mně přes rameno dívá se.

Sám nad svou prací, sám a sám
na zašlé časy vzpomínám;
veselé pitky přátelských hochů,
vzpomínek hodně a žertů trochu
a cesty domů plné snů
a tuch do neznámých dnů . . .
já dál se hnal, sta písní stkal,
jak chtěl můj ideal.

A cítím někdo velký, se mnou v zápase,
mně hluboko v zrak dívá se.

Sám nad svou prací, sám a sám
na časy zašlé vzpomínám;
na všeho vznik a všeho zhyn
a za mnou stojí velký stín,
má v oku přísnost, v tváři chlad,
ó Bože můj, to smrt je snad?
Nuž pokyň k nové pouti dál,
kam chce můj ideal.

A cítím onen velký se mnou v souhlase
mně přímo v duši dívá se!

Rada.

Táhni klidně líchu svou,
jak to tichý vůl ten dělá,
nepolekán bouří zlou,
nepostrašen potem čela.
Moudrost celá
jest, jít klidně dnem i tmou.

Tak bylo a bude
tady jak všude
mozek vře, tryská,
radost si výská,
srdce si stýská,
cos v dálce vždy mizí
a jenom cizí
z všeho kdos získá.

Na levo ni na pravo
ohlížet se, ztráta času,
jasno-li či mlhavo,
dále jdi a hledej krásu,
kotvu, spásu,
orle jako ponravo!

Cos z všeho zbude,
dědictví chudé,
verše a slova,
hříčka snad nová,
maska, kam schová
se cit, jenž zraněn,
Zkad vysmán, zhaněn,
meč nový si sková.

A když padneš před cílem
neskončiv svou epopeji,
nejsou špatným podílem
verše, jež se nevypějí
věř, dál znějí
dokončeným nad dílem!

Z tvé krve rudé
něco vždy zbude,
všecko se sváží,
co se jen snaží.
k výši co baží,
všecko se splatí;
co se tu zhatí
nejvíc pak blaží.

Nesmrtelní.

Lampada sibi tradunt.

Ó je to jeden řetěz nesmrtelný,
jímž z hrobu dna si ruce podáváme
tak vítězící, jásající dělný,
o který času příboj mdle se láme!

Děd sil jen dobro, syn je chtěl, vnuk toužil.
Ó jsou to pochodně, jež dávají si!
Nad těmi vrchy orel světla kroužil,
tak dávali si mystické ty mísy!

Tím pochodem všech duchů pouze žijem,
to dělilo nás, jiné srostlo s námi
a z jedněch prsů matky země pijem
vždy silní touhami a myšlenkami.

Ó je to jeden řetěz nesmrtelný,
přes věky lampy sobě podáváme,
náš každý cit, náš úkol, cíl to dělný,
o který času příboj mdle se láme.

Jsme! Žijem v díle svém, to nesmrtelnost!
Nás najdou kdys jak brouky ve jantaru,
však najdou, zdánlivou pak bezúčelnost
dle našich vyhráněných uzří tvarů.

Co lávou trysklo, to má věčné žití,
nechť jato na čas doby mizí svorem,
Jsme! Žijem! Pojďte k hvězdám, jež vždy svítí,
ty věčné jsou — ostatní meteorem!

Zkušenost.

Zkušenost je stará panna,
nudná někdy, moudrá vždycky,
žádná netkne se jí rána,
osud lidský
hádankou jí nikdy není,
probuzení
z klamných v beznaději
snů vždy trofej její.

Čeká tichá na ženicha
ten jak motýl dále letí,
zkušenost jen za ním vzdychá,
v mládí nemohla mu spěti
do objetí.
Však se dočká,
sněhu vločka
až napadne v jeho vlasy,
ocení pak její krásy.

Stará panna pedantická
má svou normu,
na vše formu,
celkem k štěstí apatická,
v soudu svém však vždycky lidská.

  Květů málo
zbylo a již vyvětralo;
  čas vše stírá,
ona však to všecko sbírá:
trochu pýří, trochu mechu
  pro útěchu,
pokud člověk neumírá.

Dobře ví, nechť dnes se nehne,
naposled že každý vběhne
v její náruč, proto čeká,
mládí bouř ji nepoleká.
V posled všecko takto zřídí
  svět i lidi,
  žeň svou sklidí,
ženou k boku tobě lehne.

Ovšem ženou trochu chladnou,
vždy však lepší — nežli žádnou.

EPILOG.

Jsou básně v duši.

Jsou básně v duši, které
se nikdy nevysloví,
však jejich síla dere
se citem víc než slovy.

Jsou básně nejněžnější
andělským perem psané,
jež zmlknou v ňader skrejši
dřív, nežli slza skane.

Jsou básně jak vzduch čisté,
ač žhnou tě slzou palnou,
že srovnán, amethyste,
jsi s nimi slzou kalnou!

Jsou básně jako rubín,
tak skvoucí a tak žhoucí,
jak tryskly ducha z hlubin
svou silou všemohoucí.

Jsou básně jako opál
ve záře rosném plání,
sto let bys v hloubku kopal,
se nedokopáš ani.

Jsou básně kroky duchů,
jež Bůh jen uchem loví,
a ty se v zemském ruchu
a slovy nevysloví!

*

To jsou ty básně míru
po bouře utišení,
kdy po všech vášní víru
vše bublin tiché vření.

To jsou ty slabé trylky,
ty vzdechy, touhy steré,
virtuos u kobylky
je na svých houslích bere.

Ty jsou ty tiché kroky,
jež za tebou zní, hynou,
než v žití veletoky
akkordem jedním splynou.

To tvoje mládí jest
s tím štěstím plné síly,
jež zdar a zdar jen věstí
na prahu u mohyly.

To první políbení
je všemohoucí lásky,
jež během žití mění
se v masky, masky, masky!

To úsměv tvého děcka
stisk teplý ručky jeho,
to moudrost žití všecka
a malá kořist všeho.

Však věř, jsou nesmrtelné
nad mramor, bronz, ač slovy,
co z nich je v tobě dělné
a věčné, nevypoví!

*

My, kteří pouze rhytmy
a rýmy chcem se vznésti
výš nad života přítmí,
kde jediné jest štěstí;

Slýcháme v dumách svojich
ty tóny nevystíhlé,
jak tiknou v nepokojích
jak ptáče sotva zlíhlé.

A uchvátit je chceme
a ony mizí, mizí
a než se nadějeme,
jsou docela nám cizí.

Tvář známá z toho kyne,
stisk ruky, pozdrav milý
a všecko zní a hyne
a již jsme u mohyly.

*

Ó nesmrtelné básně,
jež prožije tu každý,
jen vyslovit vás hlasně,
vás moci vtělit na vždy!

Však etherická křídla
jak parfum a vzduch máte,
v svá vracíte se zřídla
a zníti pohrdáte!

*

A přes vše, živé tóny,
vás chytit chtěl bych přece,
vždyť nejste víc než zvony,
nic víc než vlny v řece.

Nic více nežli rosa,
než zulíbá ji slunce,
když travou jdoucí bosa
se vztáhne po merunce

Jdouc sadem dívka mladá.
Ó sny a touhy svěží,
pel, který Vesna skládá,
jak čistý na vás leží!

Ó akkordy, ó zvuky,
jen v tichu dále zněte,
přes žití nesouzvuky
jen ve vás božství kvete!

Ó záchvěvy, ó tóny,
nechť minete, přec jeden
skrz žití mhu a stony
si zachytnu v svůj eden

A tam on zníti bude,
plát jako démant ryzí,
nechť v krve barvě rudé,
však vím — že nevymizí!

OBSAH.

III. Stíny a silhouetky.

IV. Templa serena.

Epilog.

NAKLADATELSTVÍ

J. OTTO

V PRAZE

JOS. [illegible] PRAHA [illegible]
[illegible] KNIHAŘSKÝ